

сочиняют песни, часами играють на любимом музикальному інструменті. Специфічний характер прибуває почуття любові в ранньому юнацькому віці, коли воно для багатьох юнаків і дівчаток є першим і неповторним. Молодь запам'ятовує свою першу любов на все життя. Саме в цей період у молодих людей виникають нові, невідомі їм раніше бажання, потреба в пізнанні оточуючого їх світу дорослих людей. Відомо, що деякі педагоги з великою обережністю ставляться до цього почуття, особливо якщо воно впливає на успішність навчання. Зрозуміло, що юнацька любов, як і любов дорослих людей, своєю фізіологічною основою має статеву потребу, але любов в ранньому юнацькому віці, особливо в підлітковий період, за частотою віддалена від того, що для дорослої людини становить її необхідні атрибути. Лежачі в її основі потреби, як правило, не достатньо диференціюються і усвідомлюються.

Іноді дорослі – педагоги, батьки, знайомі, спостерігаючи взаємини закоханих пар, невольно нав'язують їм свій статевий досвід, причому закохані нерідко безвідповідально уловлюють, що старші по-іншому, з іншої точки зору бачать їх почуття, тому деякі грубо, інші жартівливо і рідко відхиляються від розпитань і виховань.

ЛІДЕР І ЛІДЕРСТВО

Доп. - Мерко М., М-33

Наук. кер. - ст. викл. Сахно П.І

Лідер - (від англ. leader – провідний) – член групи, якому вона надає право приймати найвідповідальніші рішення, що стосуються інтересів усієї групи. Це авторитетна особистість.

Лідерство – це вплив стосунків у процесі взаємодії, що ґрунтуються на особистих характеристиках, де простежується факт домінування і підкорення.

У процесі психологічних спостережень і досліджень розроблено купу теорій лідерства. Теорія лідерських ролей Р.

Бейлса розглядає лідера з позицій професіоналізму, враховуючи емоційний фактор. „Теорія рис” стверджує, що передумовою визнання людини лідером є володіння нею специфічними „лідерськими” рисами і здібностями. Згідно з ситуаційною теорією Ф.Фідлера, лідерство – це продукт ситуації, що склалася у конкретній групі.

Прихильники інтерактивної теорії вважають, що лідером може стати будь-яка людина, що займає відповідне місце в системі міжособистісної взаємодії.

Грунтуючись на концептуальних підходах, у психології розроблено і прийнято різноманітні класифікації лідерів за змістом діяльності (генератор ідей та виконавець); за характером діяльності (універсальний і ситуативний); за спрямованістю діяльності (діловий і емоційний); за соціальною ознакою (формальний і неформальний); за ціннісно-емоційною ознакою (позитивний і негативний).

В житті рідко зустрічається керівник-лідер, який мав би здібності і творця, і реалізатора ідей.

За характером діяльності універсальне лідерство виявляється постійно, ситуативне має тимчасовий характер.

За спрямованістю діяльності лідер може бути діловим – утримувати лідерські позиції за рахунок високих ділових якостей (професіоналізму і компетентності) або емоційним (дії лідера спрямовані на емоційну сферу взаємодії з членами групи).

Позитивна діяльність простежується у лідера-організатора, який своїми діями сприяє вирішенню ділових завдань. Лідер з негативними прагненнями розпалює емоційні пристрасті в колективі, сприяючи виникненню конфліктних ситуацій.

Формальний лідер-керівник водночас може бути і неформальним. Але може бути і інакше. У групі є формальний керівник, наділений рисами і здібностями лідера, і в цій же групі інший член колективу посідає місце неформального лідера, діяльність якого може мати позитивний або негативний характер. Негативні лідери бувають двох типів: лідер-організатор і лідер-комунікатор. Лідер-організатор – людина, яка відверто заважає справі, часто перебільшує, у звертанні використовує займенник

ми”, не уточнюючи при цьому, хто мається на увазі. Однак слід зазначити, що негативний лідер-організатор безпечніший порівняно негативним лідером-комунікатором. Лідер-комунікатор тримається в тіні, на зборах сидить в останніх рядах, листи не підписує, формуючи ряди „анонімників”. Інформація, що надходить від нього, має характер роздумів, що примушує членів групи доислювати її з негативних позицій.

Для психологічного клімату колективу краще, коли, крім формального лідера, в групі є неформальний лідер, але за умови, що між ними не виникають конфлікти.

Психолог Макрегор (1960) виділив дві теорії лідерства:

1) теорія „Ікс”, основним положенням якої є ствердження, що людина за своєю природою лінива та потребує контролю та управління;

2) теорія „Ігрек”, згідно з якою людина за своєю природою діяльнісна та здатна самостійно організувати свою діяльність.

Розбиваючи концепцію Магрегора, Оуші (1981) запропонував ще один варіант ставлення до людини, назвавши його теорією „Зет”. Основним положенням даної теорії є ствердження, що людина працює з максимальною ефективністю під належним керівництвом.

З поняттям лідерства тісно пов’язане поняття стилю лідерства. Стиль лідерства – це типова для лідера система засобів психологічного впливу на підлеглих.

Психологи виділяють такі стилі лідерства: авторитарний, ліберальний, демократичний, ситуативний, непослідовний, портисипативний. Лідери, що дотримуються авторитарного стилю, управляють людьми з позиції теорії „Ікс”; лідери, які керуються ліберальним стилем управління, дотримуються теорії „Ігрек”. Демократичні лідери займають позицію між даними двома варіантами. Ситуативний стиль враховує рівень психологічного розвитку підлеглих та колективу (П.Херсі, К.Блон).

Непослідовний стиль характеризується непередбаченим переходом від одного стилю до іншого, що є причиною виникнення конфліктних ситуацій.

Для портисипативного стилю характерна відкритість у стосунках між керівником та підлеглими, регулярні наради з підлеглими, створення груп із правом самостійного прийняття рішень, надання співробітнику можливості самостійного розроблення нових ідей.

Структура механізмів впливу на людей залежить від якостей членів групи. Лідер є значною мірою залежним від колективу. Група вимагає виражати її інтереси. Лише за цієї умови послідовники не просто йдуть за своїм лідером, а й бажають йти за ним.

ЦІННОСТІ ТА ПРІОРИТЕТИ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

Доп. – Кливенюк А., ЕФ-37
Наук. кер. – ст. викл. Сахно П.І.

У психології вироблено поняття для відображення регуляції як окремих дій людини, так і життя загалом.

Потреби перебувають в основі інтересів, які означають сконцентрованість діяльності людини на тому предметі, який здатний задовольнити ту чи іншу її потребу.

Ідеальне уявлення результату відображається у понятті ціль. Це – життєві, моральні та естетичні імперативи, які вироблені людською культурою і визначаються у суспільстві як загальнозначущі. Цінності, які виступають для людини в якості стратегічних цілей її діяльності, називаються ціннісними орієнтаціями особистості. Життєві цінності визначають спрямованість життєвого шляху. Проблема психології життя – проблема життєвого шляху людини.

Концепція Ш. Мюллер відобразила аналогію між життям людини і історичним процесом, прагнення її до самоздійснення.

Недолік концепції Ш. Бюллер: автор реалізувала „іманентний” підхід без врахування соціального оточення.

Концепція С. Рубінштейна полягала в розумінні ролі особистості як активної діяльної сили, суб'єкта, що творить своє життя.